SENTIM

el Parc

Dossier del professorat

Descobreix la teua Ciutat

Pla d'Activitats Educatives per a la Descoberta i el Coneixement de la Ciutat de Tortosa

DESCOBREIX LA TEUA CIUTAT

Direcció: *Òscar Cid*

Textos: *Emili Miralles*

Assessorament lingüístic: *Àngela Buj*

Disseny gràfic: *Òscar Cid*
Albert González

Imprimeix: Gràfiques Castellà
1a edició: 1999
2a edició: 2000
3a edició: 2001
4a edició: 2002
5a edició: 2003 D.L.T. - 586/03
6a edició: 2004 D.L.T. -339/04
7a edició: 2005 D.L.T.- 456/05
8a edició: 2007 D.L.T. - 347/07

Edita: Ajuntament de Tortosa
Ensenyament

"Sentir el Parc"
Lo Parc, aula viva

Índex

5 Presentació

7 Plànol de l'itinerari

9 La ciutat que volia un parc

13 Què gran que és lo pi

17 La pell de l'eucaliptus

21 L'oloreta del llorer

25 Sons a casa la casuarina

29 La palmera mos diu adéu

33 Inserció curricular

Presentació

Des de l'any 1990 el Camp d'Aprenentatge està promovent la utilització del Parc de Tortosa com a espai educatiu sota el lema «Lo Parc: Aula Viva».

En diferents moments de l'any, col.laborant amb l'Ajuntament de Tortosa i el Centre de Recursos Pedagògics del Baix Ebre, venim realitzant diverses activitats adreçades als diferents nivells educatius : itineraris botànics , gimcanes i jocs de descoberta , itineraris sensorials,...

El material que us presentem, "Sentim el Parc" és una proposta de treball per als més menuts que s'articula en un itinerari sensorial , a través de cinc arbres del Parc, amb l'objectiu de facilitar-ne la redescoberta.

Tocant , olorant , escoltant ,... pretenem ajudar l'alumnat a desenvolupar capacitats d'observació i exploració , de percepció i discriminació i d'estimació, respecte i interès pel Parc.

Proposem un procés de descoberta des de totes les possibilitats que el cos ofereix : sensacions, moviments, manipulacions,...

En aquest dossier hi trobareu les indicacions per a la inserció curricular de l'activitat així com la descripció de l'Itinerari i informació complementària.

Esperem que us siga d'utilitat.

Camp d'Aprenentatge de l'Ebre

Plànol de l'itinerari

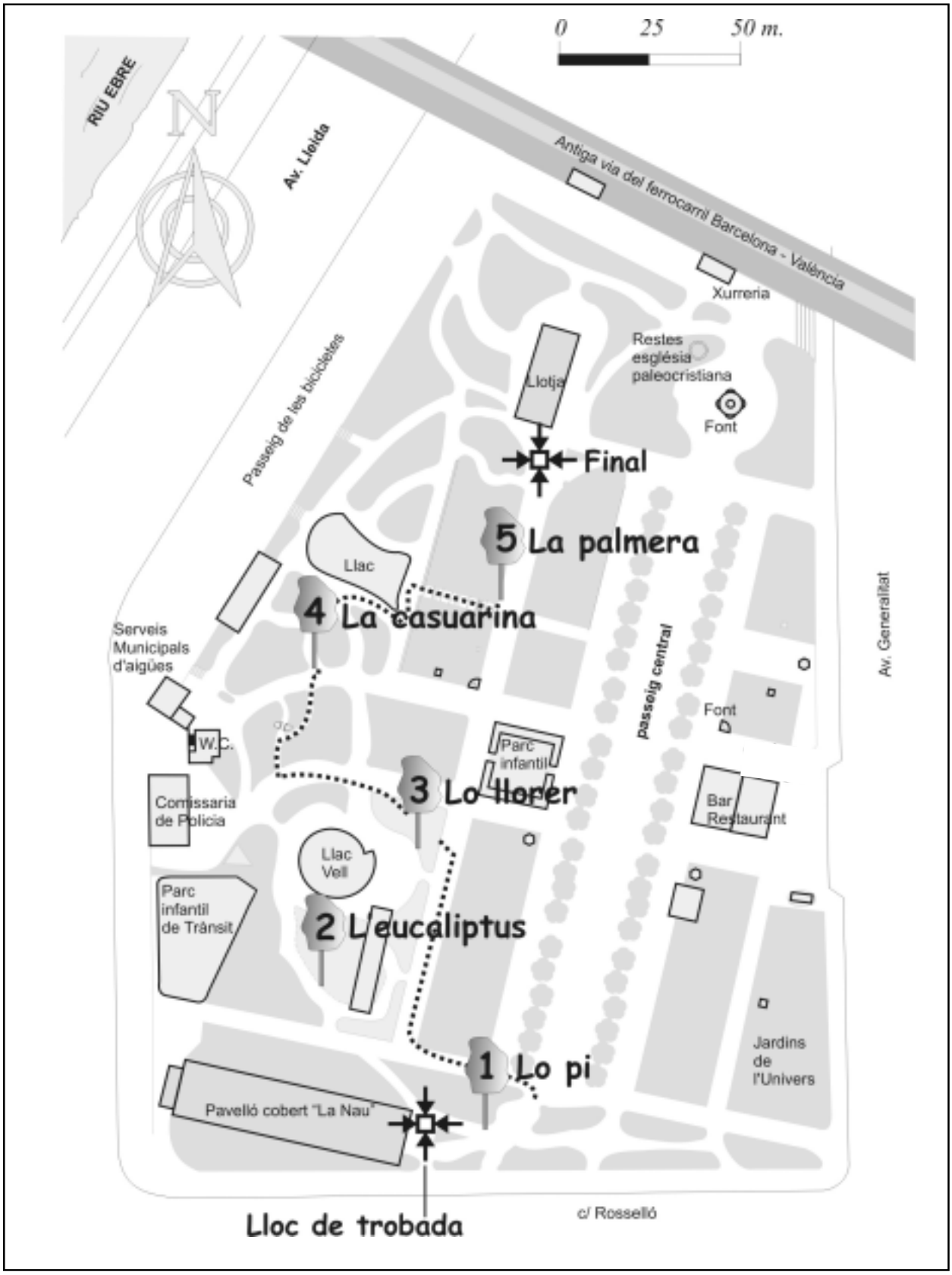

La ciutat que volia un parc

Un conte per a explicar als xiquets i xiquetes que aniran a "sentir el Parc"

Benvinguts al parc! Jo en sóc lo jardiner. Qui ha vingut a jugar al parc? I a veure la fira?... Quina sort poder vindre al parc. Ai, si no el tinguéssem! Ara us explicaré com la gent de Tortosa va decidir tindre un parc tan bonic com este i perquè els xiquets de tres anys esteu avui aquí.

Però... M'heu d'ajudar, eh?

La ciutat que volia un parc

Va passar fa molt i molt de temps que Tortosa estava envoltada per una paret gran i forta, feta d'enormes pedres. Quan parlaven d'ella, tota la gent li deia: la muralla. La muralla tenia torres on los soldats pujaven per vigilar i portes que donaven a tots los camins per deixar entrar i sortir les persones i els animals.

Dins de la muralla hi havia moltes cases on vivia molta gent, grans i menuts. Tots los qui vivien a la ciutat se sentien protegits per aquella muralla. El que no agradava era que vivien tan a prop los uns dels altres que no hi havia prou esgambi. Fins i tot a la llum del sol li era difícil entrar en aquella ciutat, i els carrers sempre estaven foscos i humits. Com no hi havia cap parc, si els xiquets volien jugar ho havien de fer pels carrers o a la plaça de l'església, però no sabien què era redolar per damunt l'herba o escoltar un conte a l'ombra d'un arbre.

Un dia, a l'escola, la mestra els va explicar l'enorme quantitat d'arbres que existixen. Cadascú dia la seua i, xarrant, xarrant, se'ls va ocórrer la idea: anar per tots los pobles dels voltants i portar arbres a la ciutat, arbres per a fer un parc, un parc tan bonic com el que havien parlat a l'escola, on poder anar a jugar després del col.le.

Primer van portar un pi, després una palmera i un llorer i, uns dies més tard, una casuarina i un eucaliptus.

Lo pi, alt, fort i carregat de pinyes, se va posar molt content de poder vindre a la ciutat perquè no li agradava gens haver d'aguantar el fred de la muntanya.

La palmera, amb fulles llarguíssimes, se va entusiasmar en sentir que allà on la portaven trobaria l'aigua d'un riu i no l'arena seca del desert.

Lo llorer va vindre de l'Orient, on viuen los Reis Mags, desprenent la seua bona olor durant tot lo viatge; se sentia molt satisfet d'anar a un país on no feia ni molt de fred ni molta calor.

L'eucaliptus i la casuarina, amb les branques ben amunt i les fulles allargassades, van arribar mig marejades, perquè van haver de vindre per mar en vaixell des d'Austràlia, a l'altra banda del món.

En un tres i un no res van tindre el parc enllestit amb pins, palmeres, llorers, casuarines i eucaliptus. Van treballar molt, però va pagar la pena, perquè el parc va quedar preciós.

Hi havia, però, un problema. Ningú no havia pensat en una cosa... Qui tindria cura del parc? Qui regaria els arbres? Perquè el parc agradava molt i sempre estava ple de gent. Los xiquets jugaven i corrien i les mares, los pares, los iaios i les iaies hi xarraven, llegien i passejaven. Però tots tiraven papers per en terra, arrancaven l'herba, trepitjaven les flors i marcaven los troncs dels arbres. Però no us penseu que tota la culpa era seua, no. Passava que ningú no havia ensenyat la gent a tindre cura de les plantes i dels arbres.

Així que, tot d'una, los pins, les palmeres, los llorers, les casuarines i los eucaliptus van decidir tornar al poble d'on havien vingut, cansats de patir set i de sentir els cops que rebien dels xiquets i de les xiquetes.

I va passar que el parc va deixar de ser parc perquè ja no tenia habitants. Tortosa havia perdut la companyia dels pins, de les palmeres, dels llorers..., i dels moixons que vivien a les seues branques.

Tota la gent va parlar molt i molt sobre com podien fer tornar los arbres al parc. Semblava senzill, però tots havien d'ajudar.

No servia que l'Ajuntament posés cinc jardiners si després la gent feia malbé tot el que s'havia fet. Finalment, van decidir que tots ajudarien a tindre cura del parc.

I així va arribar un preciós dia en què tota la gent de Tortosa esperava al descampat on havien viscut los arbres. Hi havia moltes papereres, molts de bancs, molta terra i herba, i moltes mangueres per a regar. La gent va esperar i esperar fins que van veure vindre els pins, i per un altre camí les palmeres i els llorers i, per últim, les casuarines i els eucaliptus. Los arbres s'havien assabentat de tot, perquè el vent va portar la notícia, i sabien que la gent de la ciutat havia decidit que cada any ensenyarien als xiquets més menuts de l'escola, los de tres anys, a conèixer i a estimar el Parc.

I VET AQUÍ LO PARC QUE ELS HABITANTS DE TORTOSA VAN VOLER TINDRE, I VET AQUÍ ELS XIQUETS I LES XIQUETES DE TRES ANYS QUE HAN VINGUT A CONÈIXER-LO I A ESTIMAR-LO

Parada núm. 1: Que gran que és lo pi!

Comencem lo nostre viatge pel Parc, descobrint l'arbre que s'amaga en esta endevinalla:

Una torre dreta, dreta
a dalt plena de genteta.

(lo pi)

La "genteta" són les pinyes. Per cert, n'han caigut dos de molt peculiars i són per aquí a prop. A veure si les podem trobar!

Les pinyes són la casa dels pinyons, les llavors dels pins. Sense els pinyons no hi haurien pins. Què podem fer per tindre pins? Com mos poden ajudar estos pinyonets? Què li passarà a este pinyó si el plantem? Com ho haurem de fer?

Haurem de fer un forat en terra, posar la llavor i regar-la. Allà a fosques començarà el misteri de la vida: al pinyó li sortirà una raïl que anirà cap a baix i una tigeta que anirà cap amunt, cap a la llum del sol. La raïl anirà xuclant los aliments i l'aigua de la terra, i de la tigeta naixeran fulles que agafaran aire i la llum del sol. I, ben a poc a poc, l'arbret s'anirà fent més i més gran fins esdevindre... "MÉS ALT QUE UN PI".

Per cert, per aquí hi ha pins de totes mides. Alguns fa poquet que viuen al parc. D'altres, però, fa molts i molts anys que hi són. Busquem-ne un de vell. Abracem-lo. Fa tant i tant de temps que viu aquí i s'ha fet tan i tan gran que necessitem molts de xiquets i moltes xiquetes per abraçar-lo.

Fixeu-vos-hi! Este pi no només és la casa de les pinyes, també és la llar de molts moixonets i el "supermercat" de molts altres.

Alguns són grans i els podem veure fàcilment, com la tórtora;

d'altres, en canvi, són tan menudets que costa de veure'ls, com lo reietó.

N'hi ha que mos són coneguts, com los pardals;

però n'hi ha de ben estranys, mireu sinó la mallarenga emplomallada.

Hi ha moixonets de colors ben alegres, com la cadernera;

d'altres, en canvi, tenen les plomes de colors més apagats, com lo mosquiter.

I n'hi ha que ajuden al pi a menjar-se-li els cucs que el fan malbé, com la mallarenga carbonera

o que s'estimen més alimentar-se dels pinyons que naixen a les pinyes, com esta mallerenga menuda.

M'ha semblat sentir que els eucaliptus mos criden. Potser mos volen conèixer. Mentre hi anem, cadascú pensarà una cosa que els eucaliptus voldrien que féssem per ells. Serà com si portéssem un regal.

Hi nien i hi mengen:

1 TÒRTORA TURCA (33 cm): Sedentari. Li agraden los llocs solejats. Fa el niu en branques de pi blanc. **Granívor**. Menja en terra, de vegades entre coloms, picant el pa.

2 CADERNERA (12,5 cm): Sedentari, però no abundant. Fa el niu en branques d'arbres. **Granívor**. Menja amb freqüència les llavors del pi blanc.

3 MALLARENGA EMPLOMALLADA (11 cm): Sedentari. Poc abundant. Fa el niu en forats d'arbres (que fa ell mateix si la fusta és tova). **Busca insectes** en branques de pins; **menja llavors de pi blanc**, que trau de les pinyes obertes.

4 MALLARENGA MENUDA (11 cm): Sedentari. Poc abundant. Acostuma a fer el niu en forats del terra o dels arbres. Caça **insectes** als branquillons dels pins, tot fent acrobàcies. A l'hivern busca també les **llavors** d'estos arbres.

5 PARDAL COMÚ (14,5 cm): Sedentari i abundant. S'aplega en petits estols. Fa el niu en forats dels arbres, dels edificis i dels murs. **Granívor i insectívor**.

Hi menja:

6 MALLARENGA CARBONERA (14,5 cm): Sedentari i abundant. Caça insectes en branques d'arbres, als arbustos i fins i tot en terra; és un dels pocs ocells que es **menja les erugues de la processionària** del pi. A l'hivern busca llavors de pi blanc.

7 MOSQUITER PÀL.LID (11,5 cm): Passa (abril i agost). Escàs. Caça **insectes** als branquillons dels pins i també al vol.

8 REIETÓ (9 cm): Hivernant. Caça **insectes** als branquillons dels pins.

LO PI BLANC

Pinus halepensis

Pi bord

Arbre no gaire alt, i sovint, retorçat. Capçada esclarissada i irregular. Fulles verd clar, primes i mitjanes (6 - 10 cm.). Escorça grisenca i prima. Pinyes molt abundants.

flor masculina

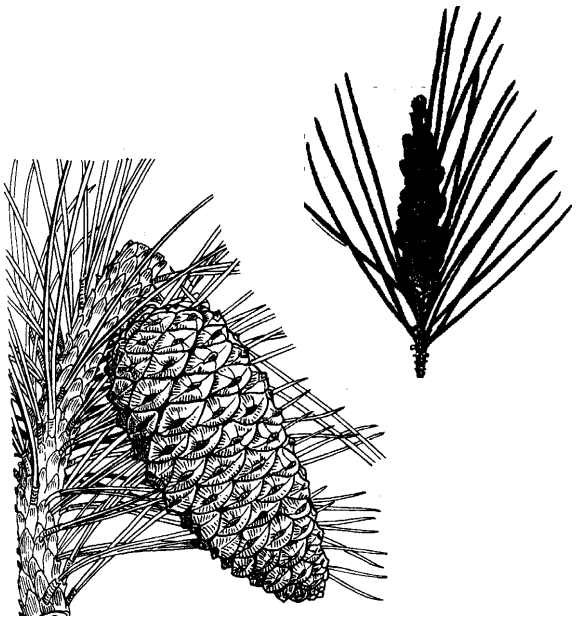

pinya i fulles

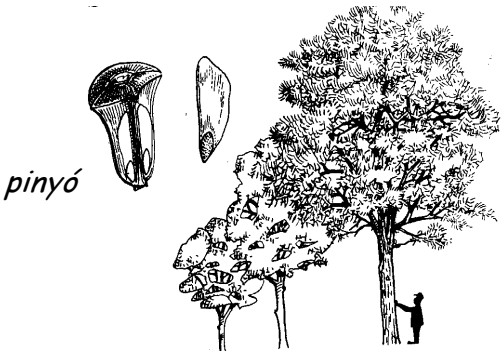

pinyó

És una espècie típicament mediterrània que viu a terra baixa i arriba en ocasions fins als 1.000 m. d'altitud. Vol molta llum, calor i terres calcàries. És l'arbre que ocupa major extensió a Catalunya.

Floreix a l'abril o maig i fructifica a la tardor del segon any.

És un arbre que s'ha adaptat perfectament a les situacions de calor i sequera, tant pel que fa a la seua resistència a aquesta, com per la facilitat que té de reproduir-se després d'un incendi: Quan es produeix l'incendi, la pinya pot sortir llançada a causa d'una reacció produïda per la resina en entrar en ebullició. En arribar enterra, s'obrin les pinyes i els pinyons s'estenen com a conseqüència del cop; si contràriament, la pinya queda a l'arbre, per l'efecte de la calor s'obri, alliberant els pinyons que poden caure a terra i, si el foc és molt violent, aixecar-se per la mateixa força de l'aire ascendent que provoca el foc. També te molta importància com a interruptor de l'erosió.

La seua fusta s'utilitza per fer pasta de paper i aglomerats, ja que és de baixa qualitat i plena de nusos.

Font: Cid et al. "Els arbres del Parc"

Parada núm. 2: La pell de l'eucaliptus

En semicercle, davant los eucaliptus, los diem allò que faríem perquè estiguessen ben contents de natros.

Los arbres estan tan contents de vore tot lo que farem per ells que voldrien ser abraçats.

Cadascú abraça un arbre. Notem-li la

pell: és fina?, és rugosa?, és seca?, humida?, clara?, fosca?, fa olor?

Hi ha arbres que volen conèixer altres xiquets i xiquetes. Abracem un arbre diferent. Toquem-lo, olorem-lo. Canvi una altra vegada! I una altra!

Anem a tocar l'arbre amb la pell més "fina" (llisa) de tots els que hem tocat. Ara el que té la pell més rugosa. El que la té més clara. I el que la té més fosca. El que tenia el tronc més prim. El que el tenia més doble. El que feia més bona olor. El que tenia el tronc més decantat. I el més recte...

M'han explicat que aquí hi vivia un eucaliptus molt presumit que no va voler fer cas dels seus amics i va acabar ben malament.

Lo primer jardiner del parc, un home molt savi, va plantar tots estos eucaliptus. De primer moment los eucaliptus, que venien de molt lluny, se van sentir una mica estranys en estes terres i els costava de créixer. A poc a poc, però, van anar fent moltes raïls, fortes i dobles, amb les quals s'agafaven ben fort a la terra i xuclaven l'aigua. Les branques també s'anaven

estirant cap al cel, plenes de fulles llargues i estretes. Lo jardiner ajudava els eucaliptus a créixer: los removia la terra i els regava perquè eren massa lluny del riu per agafar l'aigua amb les raïls ells mateixos.

Lo fill del jardiner, jardiner del parc com lo seu pare, va pensar que tot i els esforços de son pare, aquells eucaliptus creixien massa a poc a poc. Així que el va convèncer per a plantar una nova varietat de creixement molt més ràpid. Los eucaliptus vells tenien ganes de donar la benvinguda al seu nou veí i ajudar-lo tant com poguessen. Lo nou eucaliptus, però, no va voler saber res dels seus "vells" veïns i sense fer cas dels seus consells va començar a créixer i a créixer molt, molt de pressa, sense donar temps que les seues raïls el subjectessen ben fort a la terra del parc.

- *Però què fas?*, li prenguntaven los eucaliptus més vells. *Que no veus que si creixes tan i tan de pressa tindràs problemes?*

- *No em toqueu lo nas!*, los responia lo jove i presumit eucaliptus. *El que us passa és que teniu enveja de vore'm tan alt i preciós!*

- *Deixeu-lo anar!*, dien uns. *Quin maleducat!*, cridaven los altres.

Lo cas és que una nit d'hivern, lo vent de dalt va començar a bufar i a bufar, tan i tan fort que es va endur el jove eucaliptus i encara avui ningú no l'ha trobat.

Diuen que aquí hi ha la soca d'aquells eucaliptus tan presumit que va voler fer-se l'espavilat i en va pagar les conseqüències. A vore si la podem trobar...

Esta història me la va explicar un llorer que viu per aquí a prop. Veniu, vos l'ensenyaré!

L'EUCALIPTUS *Eucaliptus camaldulensis*

Arbre de la salut, febrer, eucaliptus bord

És un arbre de gran alçada que sovint arriba als 30 m. amb una capçada poc densa, amb branques fortes de les quals surten branquillons penjants, sovint de color vermellós o groguenc, primes i allargades. El tronc és d'un color esblanquеït, més verd en les clapes d'escorça del primer any. Quan aquesta escorça envelleix, es desprèn de l'arbre a tires allargades. El tronc sol ser recte fins la bifurcació.

fulles i flor

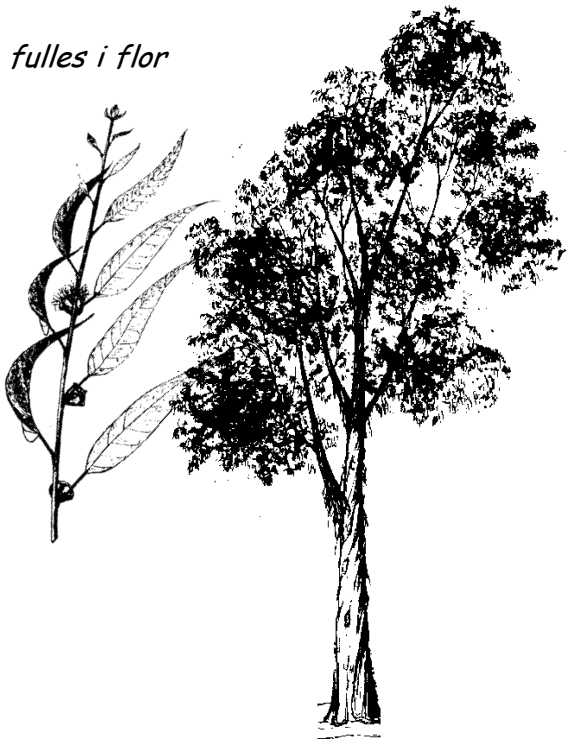

Floreix de setembre a desembre i fructifica a l'any següent, d'abril a juliol. És de terra baixa, encara que pot arribar fins als 250 m., sempre amb permís de les glaçades, suporta bé la salinitat i es troban còmode en terrenys pantanosos on altres arbres no hi poden viure. És un arbre típic de les zones humides tals com aiguamolls, deltes, illes, etc.

La seua zona originària correspon a Austràlia, però s'ha adaptat molt bé al clima mediterrani.

És una espècie que s'hibrida fàcilment, té un creixement rapidíssim i rebrota de soca i arrel. A la seua zona d'origen ocupa una extensa zona amb diferents ecosistemes, cosa que és possible gràcies al gran nombre de subespècies que d'aquest arbre existeixen.

Per a l'ecosistema mediterrani és un arbre desastrós, ja que el seu ràpid creixement fa que capte tots els nutrients del sòl i el deixa tan empobrit que podem dir, sense temor d'exagerar, que al lloc on s'ha plantat un eucaliptus, rarament hi pot créixer qualsevol altra planta en molt de temps, amb el conseqüent perill que això comporta.

Es planta per a l'obtenció de pasta de paper, fixació de dunes i dessecació d'aiguamolls, com és el cas de la finca del Delta coneguda com la finca Eucaliptus, on es van dessecar unes 1.800 Ha. amb aquesta tècnica.

Font: Cid et al. "Els arbres del Parc"

Parada núm. 3: L'oloreta del llorer

Al llorer no li passarà com a l'eucaliptus presumit. Amb la bona olor que fan les seues fulles no envejа res a cap altre arbre del parc. Al parc hi ha altres coses que fan olor. Algunes la fan bona, com estes fulles de llorer que la iaia posa al menjar per donar-li més bon sabor. D'altres, en canvi, fan una olor dolenta, com la de la resina del pi o com la de...

Molts d'animals fan servir les olors per a viure. Los gossos, per exemple, no tenen molt bona vista, però en canvi amb el seu nas poden saber qui ha deixat qualsevol olor i saber si hi ha un perill o no. I natros? Sap lo nostre nas trobar una olor sense veure qui la fa? Prove-m'ho!

Però no només lo nas mos ajuda a conèixer el parc, també les orelles poden fer-nos molt bon servici. Necessitem, però, atrapar els sons i les casuarines són els arbres que millor saben com fer-ho. Les casuarines mos conviden a conèixer el lloc on viuen i a escoltar els sons que han atrapat, però amb la condició que només siguen les orelles les que treballen, per això volen que mos tapem los ulls amb estes benes. Amb los ulls tapats, però amb les orelles ben obertes, farem un trenet que mos portarà a la casa de les casuarines.

LO LLORER

Laurus nobilis

Llor

Arbret menut, d'escorça grisa, fosca i llisa. Fulles perennes i molt aromàtiques. Fruit semblant a una oliva negra.

Fulles i fruits

Flor femenina

Flor masculina

És una espècie lligada des de fa molt temps a la presència de l'home, encara que també apareix autòctona. Es cria a prop de petits nuclis de població i a les fondalades i llocs ombrívols de terra baixa. Vol humitat i no gaire fred.

Floreix a l'abril i maig, fructifica a l'octubre i novembre.

Aquest arbre és un representant del bosc perennifoli mediterrani i un bon conservador de l'humitat i microclima d'aquest bosc.

S'utilitza per condimentar nombrosos plats típics de la cuina mediterrània i per guarnir els vencedors de proves esportives, recordant les antigues celebracions romanes i gregues; podem dir que és l'arbre dels campions.

Font: Cid et al. "Els arbres del Parc"

Parada núm 4: Sons a casa la casuarina

Agafant-mos per l'esquena, hem fet un trenet que mos ha dut al lloc secret on viuen les casuarines. Seurem fent un rogle. Quan algú sent un so, es posa dret.

Provem d'imitar amb la veu el so que hem sentit. Difícil, eh? Qui fa estos sons? D'on vénen?

Imitem lo so amb los moviments del nostre cos. Imaginem que som fulles i...

Comença a ploure.
Mos piquen uns bitxos.
Uns moixonets venen a viure a propet de natros.
Lo sol mos fa calentoreta.
Lo vent mos mou.
Un xiquet mos vol arrancar de l'arbre.
Lo vent mos arranca.
Caiem al riu

Mos posen a la tapa d'un àlbum.

Sembla que les palmeres mos criden. Estos animals també fan sons?

LA CASUARINA *Casuarina stricta*

Carolina

De tronc generalment molt recte amb capçada escampada al llarg de tot el tronc a excepció dels dos primers metres, escorça fosca i rugosa. Fa dos pinyes menudíssimes de color amarronat i d'1 cm. de diàmetre i un xic punxenques.

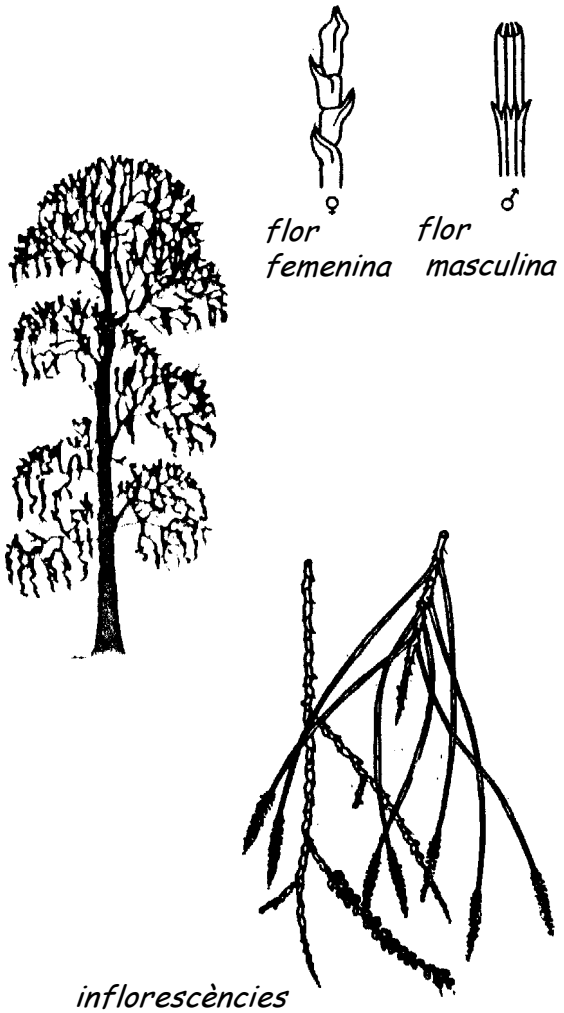

És un arbre que pot portar a confusió, ja que aparentment sembla un pi, però no ho és. En primer lloc direm que es tracta d'una espècie caducifòlia, si bé sembla el contrari, ja que el que semblen fulles, són branquillons, mentre que les fulles estan, pràcticament imperceptibles, situades als nusets dels branquillons.

Prefereix la terra baixa, essent originari d'Austràlia, Borneo i Sumatra, arribant fins a l'extrem meridional de l'Índia i Madagascar.

A Catalunya únicament es cultiva a passejos i jardins, si bé la seua adaptació a les condicions del sòl i clima deltaics és molt bona.

La seva arrel li permet fixar-se a terrenys relativament difícils per la seua inconsistència, com ara els del Delta on és de gran utilitat, ja que té la propietat de fixar el nitrogen al sòl, enriquint-lo extraordinàriament. El nom de casuarina li ve donat perquè a la seua zona original, hi ha una au, el Casuar, el qual té unes plomes molt semblants a les seues falses fulles.

Als EEUU s'utilitza com a paravents (també antigament al Delta i, avui en dia, a la zona de l'Aldea i en alguna vora de riu).

Font: Cid et al. "Els arbres del Parc"

Parada núm 5: La palmera mos diu adéu

Quan era menudet com vatros, la meua iaia em dia que si penjava una fulla de palmera a la porta o a la finestra, les bruixes no entrarien mai a casa. Tot i que aquí hi ha palmeres amb grans fulles, les bruixes han demanat l'ajuda del vent que ho escampa tot i han desendreçat algunes coses del parc.

Ajudeu-me a posar-hi una mica d'orde!

A una capsa posarem una cosa que hem trobat per aquí al parc i que siga....

De color verd.
I... una cosa arredonida
I una cosa que punxe.
I ara, una cosa gran com lo dit gros de la mà.
I ara, una cosa lluent
I ara, una de ben recta
I...

Podem emportar-mos totes estes coses i...

Apegar-les totes juntes en un tros de paper ben gran i fer el nostre dibuix del parc.

O també podem, de tres en tres, passar-nos diferents objectes per les mans, amb los ulls tapats. Qui s'atrevix a dir què ha tocat si mos amaguen los objectes? Compte! Mos poden ensenyar un objecte molt diferent dels que hem tocat i preguntar-mos si era un d'ells.

LA PALMERA DATILERA *Phoenix dactylifera*

Aquesta palmera pot arribar fins als 30 m. d'alçada. Presenta un aspecte més esvelt que la canària, sobretot pel que fa al tronc, i té altres matisos que la diferencien, per exemple, fa el dàtil comestible, més gros que l'altre i les seues fulles tenen un aspecte diferent, també la part superior de l'escorça sol tindre restes esfilargassades, mentre que no ocorre així amb la canària.

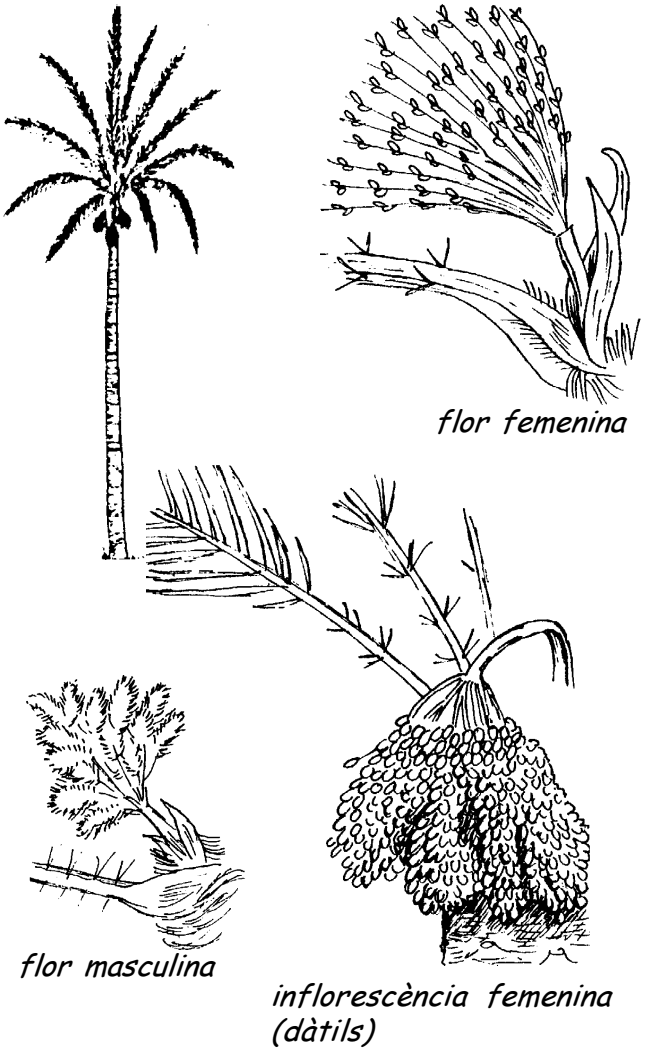

La seua adaptació a la sequera és més perfecta que la de la Palmera canària. És l'espècie típica del desert, espontània a Tuníssia, Egipte, Aràbia i el Sahara, introduïda a la resta de països mediterranis sempre que les condicions de temperatura ho permeten.

Juga un important paper a les regions desèrtiques com aliment de tots els éssers que l'habiten, forma l'ecosistema més ric d'aquestes zones i configura el típic paisatge de l'oasi, al costat del qual no és estrany trobar petits nuclis de població humana.

Tampoc és una casualitat que tinga una alçada considerable, ja que això li permet sobreviure a unes regions on la vegetació és escassa i tot tipus de remugadors acabarien amb la seua existència, tals com camells, cabres dels ramats, etc.

El principal és la utilització del dàtil com a font d'aliment, tant per part dels animals com de l'home. A Elx hi ha una plantació de palmeres datileres que s'explota per a comercialitzar el dàtil.

Font: Cid et al. "Els arbres del Parc"

Inserció curricular

L'itinerari partix de l'àrea de "Descoberta de l'entorn" i globalitza amb les àrees de "Descoberta d'un mateix" i "Intercomunicació i llenguatges", proporcionant un seguit d'activitats i experiències de descoberta fonamentades en les característiques dels xiquets de 3 a 6 anys i en les capacitats a assolir en finalitzar l'Etapa de l'Educació Infantil.

Sabem que durant aquest període, l'infant perfecciona la seua capacitat d'anàlisi sensorial, les habilitats sensòriomotrius, la seua participació social, desenvolupa el joc cooperatiu i la funció simbòlica, s'interessa a fer preguntes, prediu resultats, li agrada descobrir el món que l'envolta tot construint la noció d'objecte i establint relacions, correspondències i comparacions entre aquests, la qual cosa li permet un coneixement i interpretació de l'entorn.

Aquest seguit de perfeccionaments han de dur l'infant a assolir les següents capacitats:

- Observar i explorar l'entorn immediat, del qual el Parc en forma part, amb una actitud de curiositat i respecte, identificant característiques i propietats significatives dels elements que el conformen.
- Discriminar, relacionar i retenir dades sensorials, com les obtingudes durant la visita al Parc.
- Establir relacions entre els objectes aplicant les estructures del pensament intuïtiu, elaborant una primera representació mental de l'espai i, a partir de les pròpies vivències, una representació mental del temps.

L'itinerari proposa al nen, d'aquesta manera, un seguit d'experiències que han de col.laborar en l'elaboració conscient de la pròpia identitat per desenvoluparse amb autonomia en la realitat que l'envolta, tot cercant una actitud de curiositat i descoberta a partir de la visita al Parc, estimulant l'observació i l'exploració del medi a través dels sentits donant peu a uns aprenentatges concrets que s'han d'anar enriquint amb el raonament (i l'establiment de relacions).

L'itinerari es basa, així, en la pròpia experiència de l'infant i en l'observació, tot diferenciant els elements d'una situació concreta i donant-los-hi nom, manipulant materials naturals amb preferent atenció a l'educació sensorial per tal de comparar-los i classificar-los, recolzant-nos en l'expressió a nivell verbal, gestual i plàstic per ajudar-lo a vivenciar i integrar els coneixements.

Descoberta d'un mateix

La descoberta de l'entorn és possible gràcies a processos sensorials i perceptius propis. Aquest procés de descobriment cal fer-lo des de totes les possibilitats que el cos ofereix: sensacions, moviments, manipulacions...

Continguts de procediments

1) Observació i exploració de les pròpies necessitats i possibilitats:

- Percepció i discriminació de les qualitats perceptibles que il.lustren els elements del Parc: qualitats tàctils, sonores, colors, formes, grandàries, posicions...

2) Organització d'habilitats motrius bàsiques:

- Precisió de l'ajust postural.

Descoberta de l'entorn social i natural

Per afavorir aquesta descoberta cal establir-hi una interacció, una actuació utilitzant tots els sentits, plantejant-se problemes, preguntes, manifestant sentiments, emocions i vivències. Aquest entorn s'ha de copsar de forma global, podent utilitzar les dades obtingudes en altres aprenentatges.

Continguts de procediments

1) Observació i exploració directa de qualitats perceptibles amb els sentits, d'alguns elements del Parc:

- Observació i exploració directa de les qualitats perceptibles d'elements del Parc: textura i gruix de les escorces; textura, forma, mida i color de les fulles; olors; etc.

Continguts de fets i conceptes

1) Característiques dels elements del Parc:

- Qualitats físiques dels elements del Parc que produeixen sensacions i percepcions: textura, mida, forma, color, so, olor...

2) Elements que configuren l'entorn humà proper: el Parc.

Continguts d'actituds

1) Estimació, respecte i interès pels elements del Parc.

Intercomunicació i llenguatges

La descoberta de l'entorn va lligada a les funcions dels llenguatges (la lúdicocreativa, la de comunicació i la de representació).

LLenguatge verbal

Continguts de procediments

1) Memorització de fets i situacions relacionades amb contextos signficatius.

2) Adquisició de vocabulari en contextos significatius.

Llenguatge musical

Continguts de procediments

1) Percepció i comprensió auditives:

- Reconeixement i diferenciació auditiva de sons d'ocells i les seues qualitats: intensitat, durada, altura...

2) Execució i expressió de qualitats i possibilitats del món sonor:

- Imitació i reproducció de sons d'ocells.

Llenguatge plàstic

Continguts de procediments

1) Percepció de les qualitats sensorials dels elements del Parc, a través dels sentits, especialment del tacte i de la vista.

- Observació i anàlisi dels elements naturals presents al Parc: forma, color, volum, textura, superfície.

- Similituds i diferències de color, textura, grandària.

Llenguatge matemàtic

Continguts de procediments

1) Observació de les qualitats perceptibles i manipulació d'objectes i materials seleccionats del Parc.

2) Relacions qualitatives i quantitatives.

3) Comparacions de mides i mesures en objectes manipulables del Parc: gran-menut-mitjà, llarg-curt, ample-estret, gruixut-prim, alt-baix, pesant-lleuger.

DESCOBREIX LA TEUA CIUTAT

Pla d'Activitats Educatives per a la Descoberta i el Coneixement de la Ciutat de Tortosa

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació
Camp d'Aprenentatge de l'Ebre
CRP del Baix Ebre

Ajuntament de Tortosa

Descobreix la teua Ciutat